

Studiedag 'Interculturele kunst- en cultuurbemiddeling' 13/12/2007 – De Kriekelaar

Nabespreking door Veerle Keuppens

Een kwestie van leren lopen

Er is mij gevraagd om deze studiedag af te ronden met mijn persoonlijke impressies. Voor ik die geef, vertel ik eerst iets over mijzelf.

Ik ben niet geboren als een interculturele mens. De meesten van ons zijn dat trouwens niet, als we eerlijk zijn. Voor mezelf zou ik zelfs zeggen: integendeel. Ik ben geboren en getogen in Borgerhout. Dat Antwerpse district heeft, zoals jullie allemaal weten, tijdens mijn leven (dat is ondertussen al meer dan 40 jaar) een lange weg afgelegd.

Mijn eerste ervaring met een vreemde cultuur was met Marokkaanse jongens. Ik ging naar de middelbare school in het centrum van Borgerhout. Op de schoolweg waren er altijd wel een paar Marokkaanse blagen die mij schunnige woorden achternariëpen. Ik probeerde ze te mijden. Mijn tweede ervaring is dat er een Marokkaans meisje van veertien op de aanpalende lagere school doopsuiker meebracht, voor de geboorte van haar eigen kind en dat wij een ander Marokkaans schoolkameraadje op school opsloten omdat het anders uitgehuwelijkt werd aan een man van 65. Ik vond het een vreemde cultuur waarmee ik niks te maken wilde hebben.

Ik woon nog altijd in Borgerhout, maar ik ben verhuisd van het overwegend 'witte' Nieuw-Borgerhout naar Oud-Borgerhout, waar ik leef tussen Noord-Afrikanen, Polen en Joden. In het begin had ik angst maar dat is overgegaan. Nu praat ik met mijn burens en heb ik het gevoel dat ik in de toekomst leef.

Mijn professionele carrière heeft zich afgespeeld in de wereld van kunst, cultuur en media. Ook daar is er in die tijd veel veranderd. Interculturaliteit is er van een wat exotisch nevenverschijnsel een dagdagelijkse realiteit geworden. Laat mij drie voorbeelden geven uit mijn eigen ervaring.

Ik heb enkele jaren als hoofd-dramaturge in HETPALEIS gewerkt. Diversiteitswerking werd daar hoog in het vaandel gedragen, maar ging ook gepaard met grote pannes waarover ik hier niet verder hoeft uit te wijden. Wat mij wel is bijgebleven is dat in de loop van de jaren ook Marokkaanse moeders met hun kinderen verjaardagsfeestjes in HETPALEIS kwamen vieren. Soms is de praktijk belangrijker dan het beleid.

Toen ik voor de eerste keer de podia van de Cultuurmarkt in Antwerpen programmeerde in het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen, opteerden we voor het thema "Kiezen voor cultuur". Van bij het begin was ons duidelijk dat kiezen voor cultuur ook kiezen voor alle culturen betekent. Iemand maakte me opmerkzaam op Rachid Kasmi, een beroemdheid in de Antwerpse raï-scène. Tegen alle verwachting in was die bereid gratis op te treden. Ik programmeerde hem om 15 uur, het uur dat de minister van cultuur op de Grote Markt zou toekomen met in zijn kielzog een aantal journalisten. Om 15 uur kreeg ik telefoon of dat niet ook 18 uur mocht zijn (als de Cultuurmarkt eigenlijk afgelopen was). Ik moest wel "ja" zeggen. Toen ik in het gezelschap van minister Anciaux de Cultuurmarkt verliet, kwamen van overal Marokkanen toegestroomd en hebben Rachid Kasmi en zijn groep naar het schijnt fantastisch gespeeld. Er wordt nog altijd over gepraat.

Andere mensen vinden andere dingen belangrijk heb ik daaruit geleerd. Wat voor de ene de minister is, is voor de ander de achterban. Wat voor de ene vaste afspraken zijn, is voor de ander een rekbaar begrip.

Derde voorbeeld. Ik heb een tijdlang op het Vlaams Theaterinstituut gewerkt; ook daar was diversiteit een dagelijks thema. Ik herinner mij vooral een aantal contacten met leden van de intellectuele elite uit landen waarvan vele van onze migranten afkomstig zijn: Marokko, de nieuwe Europese landen... Telkens viel mij op hoe hongerig deze mensen zijn naar kennis om vervolgens in hun land op hun manier vernieuwing, modernisering en democratisering door te voeren en welk een belangrijke hefboomen zij kunnen zijn om de toestand in de oorspronglanden ten goede te doen keren. Dat is een aspect dat vandaag niet echt aan bod is gekomen maar ik wil het toch even ter overweging meegeven. Het is overigens de reden waarom ik later voorzitter ben geworden van de raad van bestuur van het gemengd Vlaams-Turkse Theater Onderhetvel.

Het is allemaal, zowel voor hen als voor ons, een kwestie van leren lopen. Ik heb het ook moeten leren en ik ben er nog altijd mee bezig. Daarom ben ik erg blij met een aantal dingen die ik vandaag heb gehoord en die aantonen dat vele mensen in 'onze sector' met vallen en opstaan betere praktijken aan het ontwikkelen zijn.

Na zo'n dag ben ik nog altijd niet geboren als interculturele mens, maar is het idee wel weer een stuk vanzelfsprekender geworden.